

RON HOWARD: VIDÉKI BALLADA AZ AMERIKAI ÁLOMRÓL

Herointól halkésig

GREFF ANDRÁS

NŐ-E MÉG FŰ A BLUEGRASS FORRÁSVIDÉKÉN?

Amerika nagy, és a problémái is méretesek. Egy óriástársadalom gondjai-bajai azonban nemcsak horizontálisan, mind több és több állampolgárt maguk alá gyűrve terejeszkednek, hanem rétegek számát is folyamatosan gyarapítják, eljutva a pontig, amikor a statisztikák már akkor sem képesek a lényegre megragadni, ha tisztességes szándékokkal és gyakorlattal készültek el. A grafikonok formásak és tiszták, az eleven emberi lények azonban hajlamosak következetesen kilógni az ilyen szépen szabott keretek közül – ez a felismerés vezethette J. D. Vance kezét, amikor 2016-ban megje-

„A közhelyek kényelme mögé rejtőzik”

(Haley Bennet, Glenn Close és Owen Asztalos)

lentette *Hillbilly Elegy*, avagy a friss magyar kiadásban *Vidéki ballada az amerikai álomról* című memoárját, amely belülről kíván tudósítani egy igen sajátos embercsoport, az Appalache-hegység vonzáskörzetében tevékenykedő, többségében fehér alsó-középosztály mindennapjairól. Arcot és hangot adva tehát azoknak, akikről a nyertesek arrafelé országszerte a bugrisnak vélt hegylakókra bejártott *hillbilly* jelző célra tartva próbálnak lehetőleg nem tudomást venni. Akik általában csupán az egyre riasztóbb ópiáthasználati szokásokról tudósító híryanagokban törnek át a nyilvánosság kőfalát. Akiknek rossz az ízlése, kevés a foga, és elmaradtak a nézetei. Te is tudod, én is tudom, merre húz a kezük a szavazófülkében.

A lenézett és fájdalmasan lecsúszó rétegek számára azonban mégiscsak létezik egy utolsó menedék, ahol, ha mást nem is, legalább a maradék méltóságot meg lehet őrizni, egyúttal pedig kapcsolódási pontot létesíteni a süket és vak külvilággal. Ez pedig nem más, mint a markáns saját kultúra, amiben az amerikai hegylakók sem szenvednek hiányt, de Vance könyvének Netflixre került, Ron Howard rendezte adaptációjából szinte szimptomatikusan hiányzik. Persze, a rusnya trikók, a béna frizurák és a rozsdás kisteherautók – a vidéken szörnyülködve keresztülzötykölődő idegenek benyomásai – nem hiányoznak, sőt talán több is van belőlük a kelletténél. A speciális örömeiket, sajátosan koreografált ünnepeket, irigyelnivaló apró csodákat (a zsírban sístergő konyhai kéjek-től a szívszorító dalokig – hiszen ez mégiscsak a *bluegrass* forrásterülete, ezt még a főhős elit egyetemi közös-

ségének eltartott kisujjú nagymenője is tudja) azonban hiába keresnénk. A zavarba ejtően ellentmondásos igazság mindig a közhelyek kényelme mögött rejtőzik, kíván emlékeztetni Vance önéletrajzi kötete, amiből Ron Howard az év egyik legkényelmesebb filmjét készítette el.

Noha itt-ott kisebb repedésekkel a felületén. A *Vidéki ballada* egyetlen napot választ keretül, amelyben a sanyarú körülményei közül már kitört J. D. anyja túladagolásának hírére hazautazni kényszerül, az úgy belső, mint külső utazást pedig meg-megszakítják a jelenetek, jelenettöredékek a fű süvölvényeinek óriásairól a család felszínén maradását lényegében egymaga biztosító nagymamafigurával az élen. Ebben a múltbéli szálban ott lüktet egy másik mozi, a felnőttes válás érdekfeszítő történetének lehetősége, nem kis részben a gyerekszínész Owen Asztalos teljesítménye révén, aki kevés eszközzel is sokkal meggyőzőbb, mint a túlságosan is profi Amy Adams és Glenn Close páros, amely ugyanakkor kétségtelenül hozzáteszi a magáét ahhoz a filmszínészi hagyományhoz, mely szerint a kifejezőerő maximalizálása felé az emberi külső művi megcsúnyításán keresztül vezet a legbiztosabb út. A másik szál egy ordibálásban és könnyekben is felettebb gazdag anyamelodrárává gubancolódik, és nem sok szót érdemel.

A befejezésből azonban sokat tanulhatunk. „A gyökereinkben múlik, hogy kik vagyunk, de mindennap döntenünk kell, kivé válunk” – hangzik el a nagymamától örökölt falvédőszöveg, és a filmváltozat J. D.-je le is teszi a garast a halkés szakszerű használatában manifesztálódó úri életpálya mellett, míg heroinfüggő édesanyját a nála semmivel sem kevésbé érzékeny nővére, Lindsey gondjaira bízta. Így fest ma a nyugati kultúrkör nyírott gyepel tüntető övezeteiben egy nevelődési történet pozitívnak gondolt végkifejlete – amelynek sötét hamisságáról Lindsay bizonyára sokat tudna mesélni, őt azonban nem kérdezi senki sem.

VIDÉKI BALLADA AZ AMERIKAI ÁLOMRÓL (*Hillbilly Elegy*) – amerikai, 2020. Rendezte: **Ron Howard**. Írta: **J. D. Vance** könyvéből **Vanessa Taylor**. Kép: **Maryse Alberti**. Zene: **Hans Zimmer**. Szereplők: **Gabriel Basso** (J.D.), **Amy Adams** (Bev), **Glenn Close** (Mamó), **Haley Bennet** (Lindsay), **Freida Pinto** (Usha), **Bo Hopkins** (Papó). Gyártó: **Imagine Entertainment**. Forgalmazó: **Netflix**. *Feliratos*. 115 perc.

